

From: 5.1.2.e @kpnplanet.nl
Date: Saturday, June 28, 2025, 8:49 AM
To: postbus@eerstekamer.nl
Subject: democratische legitimiteit

Attachments:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties 27-6-2025.pdf

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2.e @kpnplanet.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste leden van de Eerste Kamer der Staten Generaal,

Graag uw aandacht voor bijgaande brief.

Ik hoop een reactie te mogen ontvangen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e
Loosdrecht
Tel 5.1.2.e

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
Tav mw. mr. J.J.M. (Judith) Uitermark, minister
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Leden van de Tweede Kamer Commissie Binnenlandse zaken
Per mail: cie.biza@tweedekamer.nl
Leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
postbus@eerstekamer.nl
CC de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland
Per mail: 5.1.2.e@noord-holland.nl

27 juni 2025

Betreft: Democratische legitimiteit
Zienswijze Gedeputeerde Staten op herindelingsadvies gemeente Hilversum en Wijdmeren,
2395610/2410380 gedateerd 3 juni 2025

Hooggeachte mevrouw Uitermark,

In de Zienswijze van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op herindelingsadvies gemeente Hilversum en Wijdmeren lezen we een opsomming van bestuurlijke overleggen en besluiten, om te komen tot de conclusie: 'Het is een initiatief van onderop, wat zowel voor u als voor ons de voorkeur heeft in het geval van herindeling.'

Met deze brief wil ik u op een aantal feitelijkheden wijzen.

De beleidskader gemeentelijke herindeling:

De beleidskader waarin het kabinet aangeeft hoe gemeentelijke herindelingen worden beoordeeld en getoetst, gepubliceerd op 22 maart 2019¹ beschrijft:

'Het streven van gemeenten en provincies moet zijn gericht op herindelingen die op een zo groot mogelijk draagvlak kunnen rekenen. Het kabinet verwelkomt dan ook voorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten en een zo groot mogelijke meerderheid van hun inwoners kunnen rekenen.'

Mandaat

Zonder in de openbaarheid verantwoording af te leggen hebben de gemeenteraadsleden van Wijdmeren voorjaar 2023 een besloten proces doorlopen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. Verpakt in een initiatief voorstel van de fracties tot een vrijwillige bestuurlijke fusie van de gemeente met een andere gemeente in de regio (raadsvoorstel kenmerk RV/1713/230501/EH)² werd de uitkomst van het proces openbaar gemaakt. Dit initiatiefvoorstel werd op 3 juli bekend gemaakt en op 6 juli besproken in de commissie Bestuur en Middelen ter voorbereiding van de besluitvormende raadsvergadering op 12 juli 2023.

Het fusieplan van de fractievoorzitters kwam voor de inwoners volstrekt onverwacht. Veel inwoners kozen tijdens gemeenteraad verkiezingen Wijdmeren 2022-2026 voor Dorps/ Lokale Partijen (48%). De lokale partijen waren actief in de actiegroep Wijdmeren 2020. Deze actiegroep overhandigde, september 2016, aan de gedeputeerde van Noord-Holland 7734 handtekeningen tegen de toen door de provincie geïnitieerde fusie plannen van Wijdmeren en Hilversum. Bij het ophalen van handtekeningen destijds, werd in tachtig procent bij de voordeur een voorkeur tegen fusie met Hilversum geuit. Namens vele inwoners is aan de provincie uitgelegd waarom Wijdmeren en Hilversum niet bij elkaar passen en dat er veel verzet is onder de bevolking voor een fusie met Hilversum. De ene politieke partij, die in haar verkiezingsprogramma zich uitgesprak voor een schaalvergroting van de gemeente, kreeg 10% van de stemmen. Met andere woorden op het

moment van het raadsbesluit, 12 juli 2023, was er geen maatschappelijk draagvlak, mandaat van kiezers, voor een fusie met Hilversum, integendeel.

Het logboek van de colleges

In de brief van de provincie Noord Holland wordt verwezen naar een logboek. Dit logboek is een opsomming van activiteiten door de gemeente ondernomen. Echter een draagvlak heeft de gemeente niet vastgesteld, integendeel de inwoners noemen meer nadelen dan voordelen zie: (uit)Logboek draagvlakactiviteiten Bijlage A2³

Inspraak/ participatie

Datum	Activiteit	Uitkomst
6 juli 2023	Commissie vergadering	De onverwachte ophanden zijnde fusie werd op 3 juli 2023 bekend gemaakt. Veel inwoners hebben geen gelegenheid gehad zich voor of tegen een fusie in de commissievergadering uit te spreken.
12 juli 2023	Raad vergadering	De raad besluit te komen tot een bestuurlijke fusie van de gemeente met een andere gemeente in de regio, met als streefdatum 1 januari 2026. En gaat in september met inwoners, bedrijven en instellingen in gesprek te gaan over dit voorgenomen besluit.
10 augustus 2023 tot 17 september -9-2023	Enquête 1394 ingevulde enquêtes	Als mogelijke <u>voordelen</u> van fuseren, • Sterkere gemeente (51%) • lagere kosten per huishouding/bedrijf (48%) • Betere dienstverlening (45%) <u>Nadelen</u> • minder invloed op het beleid van een nieuwe gemeente krijgen (76%) • de afstand tussen inwoners gemeentebestuur te groot (64%) • minder betrokken bij de nieuwe gemeente (64%) • er veel weerstand tegen de fusie (63%) • fusie gaat tijd en geld gaat kosten (60%) • de identiteit van de dorpen verdwijnt (59%) • betaald parkeren (55%)
11 tot 14 september 2023	Inwoners bijeenkomsten	Een klein percentage (1 à 3%) van de inwoners is naar deze bijeenkomsten gekomen. Bij het interpreteren van de uitkomsten van de gesprekken was het niet mogelijk algemene uitspraken te doen.
3 oktober 2023	Commissie vergadering	7 insprekers + 1 die zich aansluit -Alle insprekers verzoeken tot <u>uitstel</u> van definitieve beslissing totdat er ruimte is gegeven aan de inwoners om een actief onderdeel te worden van het proces. -Verzoek om een Referendum. -“Wij hebben u gekozen om ons te vertegenwoordigen in normale bestuurszaken van de gemeente. Onze gemeente opheffen en fuseren valt daar niet onder.” Citaat inspreker. -Wijdmeren staat op nr 7 van 342 van gemeenten beste Gemeenten volgens Weekblad Elsevier, waarom dit besluit?
5 oktober 2023	Raad vergadering	Het besluit van 12 juli 2023 wordt bekrachtigd. Het proces bestuurlijke fusie wordt, zonder draagvlak, gestart met als hernieuwde streefdatum 1 januari 2027.
25 mei 2024	Inwoners bijeenkomst Wijdmeren	Een 50tal inwoners is aanwezig. Tijdens de bijeenkomst krijgen de inwoners de mogelijkheid om ‘algemene opmerkingen, maar ook reflecties en suggesties’ mee te geven a. Herindeling met Gooise Meren; b. Herindeling met Hilversum; c. Opsplitsing van Wijdmeren over Gooise Meren en Hilversum. Opnieuw is het duidelijk dat de inwoners zich in het fusie traject buiten gesloten voelen. Voor de inwoners van Wijdmeren is het niet bekend wat de fusie gaat brengen. Waar zijn de bewijzen dat de fusie nodig is? En welke concrete problemen worden opgelost wanneer wij gaan fuseren?

Essentieel is dat op het moment dat de raad besloot te gaan fuseren niet bekend was met wie. Het is de vraag hoe inwoners gereageerd zouden hebben als hen bij aanvang tijdig duidelijk gemaakt was dat het om een 'lichte samenvoeging', opheffing van Wijdmeren ten gunste Hilversum zou gaan.

Stuurloos Wijdmeren

Het is juli 2024, raad en college van Wijdmeren zijn op het moment dusdanig verzwakt dat men kan spreken van een demissionaire status. Vier wethouders zijn opgestapt, twee burgermeesters verdwenen en twee leden van de grootste partij zijn uit deze partij gestapt. Juist op dat moment wordt besloten tot een vrijwillige fusie met Hilversum en gemeente Wijdmeren op te heffen. In oktober 2024 vormt zich een nieuw college via een initiatief voorstel van fractievoorzitters: Coalitieakkoord "Samen verder" 2024-2026. Twee fractie voorzitters benoemen zichzelf als wethouder in het initiatief voorstel⁴.

Zienswijzen

Van 13 december 2024 tot en met 9 februari 2025 hadden inwoners, ondernemers en organisaties de gelegenheid om een zienswijze in te dienen op het herindelingsontwerp. Er zijn 48 zienswijzen binnengekomen bij de colleges. Zie bijlage A5 Reactienota zienswijzen³.

Hieronder een aantal opmerkelijke passages:

Democratische legitimiteit van de herindeling (pgn 16)

Zienswijze Inwoner Hilversum (zienswijze nr. 4) pgn 42 De indiener stelt dat het niet democratisch is om de beslissing voor het samenvoegen van de gemeente Wijdmeren bij de gemeente Hilversum te nemen, zonder bewoners van beide gemeenten te raadplegen. Zo stelt indiener dat de herindeling nooit onderdeel is geweest van de verkiezingsprogramma's. Indiener pleit voor een referendum.

Reactie colleges:

- De herindeling is democratisch, omdat de gemeenteraden die de besluiten nemen, op legitieme wijze gekozen zijn.
- De gemeenten volgen de wettelijke vereisten van de Wet Arhi.
- Geen referendum, omdat de gekozen volksvertegenwoordigers besluiten nemen.

Draagvlak lokaal bestuurlijk, regionaal en maatschappelijk (pgn 109):

Zienswijze: inwoner Wijdmeren (nr. 45)

Het kabinet verwelkomt voorstellen die op de steun van alle betrokken gemeenten en een zo groot mogelijke meerderheid van hun inwoners kunnen rekenen".

Voldoet de aanpak aan die wens? In de raadsvoordracht staat: *"De samenleving is in lijn met de opdracht betrokken: iedereen die dat wilde, kon meepraten en zijn inbreng leveren"*. Dat suggereert een groot draagvlak. De positieve inzet die een aantal inwoners hebben getoond om inbreng te leveren aan het herindelingsontwerp is bewonderenswaardig. Maar dat is slechts een zeer beperkt deel van de samenleving. Als het om 500 mensen gaat, dan is dat 2% van de samenleving en dat is geen indicatie voor het draagvlak.

Het draagvlak, in de zin van steun voor het opheffen van de gemeente is niet vastgesteld. Dat is niet zorgvuldig; vertrekpunt lag vast: Wijdmeren heeft geen bestaansrecht!

Financiële stabiliteit en impact op Hilversum (5 zienswijzen) (pgn15):

Er zijn zorgen over de financiële houdbaarheid van de fusie en de mogelijke lasten voor inwoners.

Reactie colleges:

- Gemeentefinanciën zijn per definitie onzeker en afhankelijk van het Rijk.
- Er is gerekend met de meest actuele en realistische cijfers (ondersteund door BMC, CBS en VNG).
- Het uitgangspunt is stabiele woonlasten.
- Er wordt erkend dat financiële steun van hogere overheden nodig is.
- Monitoringstructuren worden opgezet om de financiële impact te beheersen. De nieuwe gemeenteraad zal bepalen of er een Financiële Houdbaarheidstest moet komen in 2028.

Wet en regels

De gemeenteraad houdt zich niet aan de wettelijke procedures:

- Er is geen schriftelijke reactie van het college op het raadsvoorstel (raadsvoorstel kenmerk RV/1713/230501/EH)² van de fracties conform Artikel 147a Gemeentewet: 4. De raad neemt geen besluit over een voorstel dan nadat het college in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van de raad te brengen.
- De raad houdt zich niet aan haar reglement van orde, conform Artikel 16 en artikel 82 lid 1 van de Gemeentewet. Het vigerende RvO gemeente Wijdmeren (15 februari 2021 gepubliceerd in gemeenteblad nr 44043) beschrijft in Artikel 51. Initiatiefvoorstellen : *De griffier plaatst het initiatiefvoorstel als bedoeld in het eerste lid op de lijst van ingekomen stukken en zendt een afschrift aan het college met het verzoek binnen vier weken hierover een schriftelijke reactie aan de raad te sturen. In deze reactie maakt het college haar wensen en bedenkingen kenbaar. 5. Na de schriftelijke reactie van het college, dan wel wanneer de in het vierde lid genoemde termijn is verstreken, wordt het voorstel via de agendacommissie op de eerste volgende commissieagenda geplaatst.*
In de drie dagen tussen de bekendmaking en de commissie vergadering is dat immers, alleen al praktisch, niet mogelijk.
- Het initiatief voorstel Coalitieakkoord “Samen verder” 2024-2026Z.84981/D.427962⁴ raadsvergadering 24 oktober 2024 voldoet evenmin aan Artikel 51 van de RvO van gemeente Wijdmeren.

Uit de tekst van het raadsvoorstel gedateerd 12 juli 2023² blijkt dat op het moment van het nemen van het besluit de Arhi procedure (nog) niet in gang is gezet. In maart 2025 stelt het college aan de wettelijke vereisten van de Wet Arhi te hebben voldaan. De vraag is sinds wanneer, op welk moment tussen 12 juli 2023 en maart 2025 is deze van kracht?

Financiën Wijdmeren

In de brief van de provincie lezen we: ‘Enige maanden na de presentatie van hun coalitieakkoord in 2022 constateerde het college van Wijdmeren bij het opstellen van de begroting 2023 dat preventief toezicht door de Provincie Noord-Holland noodzakelijk was om - financieel gezien - orde op zaken te stellen.’ Welke financiële problemen heeft de gemeente op dat moment? Een waaruit blijkt dat?

Een opsomming van feiten (zie brief dd 7-2-2024⁵):

- Ieder jaar brengt de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de financiële situatie van de gemeenten in beeld met de Houdbaarheidstest⁶. Op de kaart van Nederland zien we de scores van de financiële conditie per gemeente op basis van de jaarrekening 2022. Met een financiële index van **9** staat Gemeente Wijdmeren er aanzienlijk beter voor dan Gemeente Hilversum met een **6,5**, het landelijk gemiddelde is 8,1 .

-Het solvabiliteitspercentage op basis van de jaarrekening 2022 van Gemeente Wijdmeren en haar omringende gemeenten is het zelfde (Bron VNG)⁶.

-Wijdmeren scoort, als een middelgrote gemeente zonder centrum functie, een sterk positief Herverdeeeffect en een goede Sociale structuur. Bron: Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Rapporteert over de financiële ruimte gemeenten 2022-2028⁷.

-In januari 2024 brengt de VNG het nieuws dat ‘Zo’n 280 gemeenten presenteren voor 2026 en 2027 een negatief resultaat in hun meerjarenbegroting’⁸.

-In de BDO-Benchmark Nederlandse gemeenten is Wijdmeren in 2022 gestegen te opzichte van het vorige jaar naar #59 en krijgt een rapportcijfer 8⁹.

Wat zeggen wetenschappers over fusies?

Gemeentelijke herindelingen leveren eigenlijk nauwelijks nog iets op, zegt hoogleraar staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden Wim Voermans. Sterker nog, door al die fusies ontstaat het risico dat het vertrouwen in de politiek een ernstige deuk oploopt, aldus de hoogleraar¹⁰.

‘Gemeentelijke herindelingen verlagen de opkomst bij gemeenteraads- en Tweede Kamerverkiezingen. Dit effect is structureel: vijf verkiezingen na herindeling is het effect nog niet verminderd. Uit een nadere analyse blijkt dat de meest waarschijnlijke oorzaken liggen bij een door herindeling veroorzaakte verzwakking van sociale normen en vergroting van de afstand tussen burger en politiek. Uit: Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie’¹¹.

Concluderend: Democratie, transparantie en rechtvaardigheid

De gemeenteraad van Wijdmeren heeft een besluit genomen tot opheffing van de gemeente zonder een mandaat van haar kiezers en zonder draagvlak van een zo groot mogelijke meerderheid van hun inwoners. Het college van Wijdmeren verschuilt zich onder het motto : De herindeling is democratisch, omdat de gemeenteraden die de besluiten nemen, op legitieme wijze gekozen zijn. Echter een sterke lokale bestuurslaag is volgens de VNG ‘een bestuurslaag die in staat is een stap naar voren te doen in de richting van de inwoners én in de richting van de rijksoverheid’. Indien een gemeente daar niet toe staat blijkt en/of er geen toezicht op het volgen van wettelijke regels en procedures wordt gehouden, verliest de burger het vertrouwen in de democratie.

Als we bekijken wat er bekend is over de financiën Wijdmeren in 2022- 2023 dan lijkt Wijdmeren volgens de houdbaarheidstest er beter voor te staan dan Hilversum. En als een middelgrote gemeente zonder centrum functie goed te scoren. Het is de vraag of de inwoners van de landelijke gemeente Wijdmeren een voordeel zullen hebben wanneer de gemeente opgeslokt worden door een gemeente met een centrum functie. Het kan immers net zo aannemelijk een nadelig effect hebben, getuige de verwachtingen van de inwoners en wetenschappers. De raadsleden en het college van Wijdmeren hebben zelf op geen enkele wijze duidelijk gemaakt, waarom zij de gemeente Wijdmeren willen opheffen en welke voordelen voor de inwoners dat zou brengen.

Het op diverse punten negeren van wet en regelgeving doet de vraag rijzen of het besluit tot opheffen van de gemeente Wijdmeren rechtmatig tot stand is gekomen.

Verzoek:

- Rechtvaardig de democratie door niet in te stemmen met samenvoeging van de gemeenten Wijdmeren en Hilversum totdat de inwoners van beide gemeenten hiervoor bij de gemeenteraadsverkiezingen maart 2026 een mandaat aan de volksvertegenwoordigers geven.
- Tot die tijd kan de geplande ambtelijke fusie de, voor zover bestaande, problemen oplossen en voorkomen.
- Scheep meer duidelijkheid over te volgen procedures en controles bij een herindeling van onderop.

Graag ontvang ik een reactie.

Met vriendelijke groet,
Belanghebbende,

5.1.2.e

5.1.2.e

(5.1.2.e)

5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e 5.1.2.e

5.1.2.e

email 5.1.2.e

@kpnplanet.nl, telefoon : 5.1.2.e

Referenties

1. Beleidskader gemeentelijke herindeling

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2019/03/22/beleidskader-gemeentelijke-herindeling>

2. Voorgenomen besluit Toekomstperspectief 2026 gemeente Wijdmeren – bestuurlijke vormgeving Z.78216

https://wijdmeren.raadsinformatie.nl/document/12960217/8/Raadsvoorstel+bestuurlijke+fusie+Wijdmeren?connection_type=1&connection_id=7742655

3. Bijlage boek: Bijlagen bij het herindelingsadvies Wijdmeren en Hilversum

<https://www.wijdmeren.nl/nl/ToekomstWijdmeren/Overzicht-documenten-fusieproces.html>

4. Coalitieakkoord “Samen verder” 2024-2026

https://wijdmeren.raadsinformatie.nl/document/14646839/2/Raadsvoorstel+Coalitieakkoord+%27samen+verder%27+2024-2026?connection_type=1&connection_id=8742987

5. Brief **opheffen van gemeente Wijdmeren** 10 juni 2024

https://wijdmeren.raadsinformatie.nl/document/14261413/1?connection_type=17&connection_id=10671404

6. Financiële conditie van gemeenten in beeld gebracht VNG

Beeld woensdag 8 november 2023:

<https://vng.nl/nieuws/financiele-conditie-van-gemeenten-in-beeld-gebracht>

7. Prognoses op basis van Voorjaarsnota en meicirculaire 2022

https://www.coelo.nl/images/rapporten/Financile_ruimte_gemeenten_2022-2028_-_Prognoses_gebaseerd_op_de_Voorjaarsnota_-_20_juni_2022.pdf

8. Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) het nieuws dat meer dan 80% gemeenten begroot voor 2026 en 2027 een tekort heeft

<https://vng.nl/nieuws/meer-dan-80-gemeenten-begroot-voor-2026-en-2027-een-tekort>

9. BDO <https://insights.bdo.nl/benchmark-gemeenten-2024-24-ps-dzb-bm-gem-lo/analysetool>

10. Universiteit Leiden Wim Voermans

<https://pointer.kro-ncrv.nl/een-gedwongen-huwelijk-tussen-gemeenten-zorgt-voor-deuk-in-vertrouwen-politiek>

11. Gemeentelijke herindeling schaadt lokale en nationale democratie 8 mrt 2021, Maarten Allers, Joes de Natris, Harm Rienks, Tom de Greef

<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/gemeentelijke-herindeling-schaadt-lokale-en-nationale-democratie>